

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERSVINGS- OCH KULTURMINISTERIET

OKM ajankohtaiset

28.8.2023
Tampere

Jonna Korhonen

Hallitusohjelman tilannekuva

- Hallitusohjelman lähtökohtana VM tilannekatsaus
 - Talouskasvu kuluvana vuonna vaimeaa
 - Hintojen ja korkotason nousu vähentävät yksityistä kysyntää ja kasvattavat julkisen talouden kustannuksia
 - Heikko tuottavuuden kasvu ja vähäiset tuotannolliset investoinnit
 - Tutkimus ja tuotekehitystoiminnan vähäisyys ja nuorten koulutusasteen heikkous
 - Työttömyysaste korkea ja pula osaavasta työvoimasta
 - Ikääntymiseen liittyvien menojen kasvu
 - Turvallisuuteen liittyvät investoinnit

Osaava Suomi

- tavoitteet hallituskaudelle

- Varhaiskasvatuksen laatu paranee.
- Suomalaisten oppimistulokset ja koulutustaso nousevat.
- Perustaitojen osaaminen vahvistuu ja jokainen saavuttaa peruskoulusta riittävät perustiedot.
- Sivistys luo edellytyksiä talouden kasvulle.
- Koulutus vastaa paremmin työelämän tarpeisiin ja vähentää kohtaanto-ongelmaa.
- Työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten määrä vähenee.
- Kaiken ikäiset suomalaiset liikkuvat enemmän.

Sisältö

Vahva ja välittävä Suomi – hallituksen visio	5
Toiminnan periaatteet	7
1 Kestävä julkinen talous	9
1.1 Talouspolitiikka	10
1.2 Finanssipolitiikka	12
1.3 Veropolitiikka	13
1.4 Omistajapolitiikka	15
1.5 Eläkkeet	16
1.6 Investointiohjelma	17
2 Toimiva ja kestävä hyvinvointiyhteiskunta	19
2.1 Kiirehdittävät toimet sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuuden parantamiseksi	21
2.2 Henkilöstön riittävyys ja saatavuus	23
2.3 Palveluiden vaikuttavuuden lisääminen	26
2.4 Sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistaminen	28
2.5 Digitaaliset palvelut ja tietojohdantaminen	38
2.6 Sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen	41
2.7 Kestävä ja kannustava rahoitus sekä hyvinvointialueiden ohjaus	45
3 Kunnat, kaupungit ja valtion aluehallinto	52
3.1 Kunnat ja kaupungit elinvoiman vetureina	52
3.2 Valtion aluehallinto	56
3.3 Yleinen hallintopolitiikka	57
4 Hyvinvointi syntyy työstä	59
4.1 Talouskasvua ja kilpailukykyä tukevat työmarkkinauudistukset	59
4.2 Työelämän kehittäminen ja työhyvinvointi	63
4.3 Työhön kannustava sosiaaliturva	68
4.4 Kansainvälinen rekrytointi	74
5 Osaava Suomi	75
5.1 Oppimisen perusasiat kuntoon	80
5.2 Toiselta asteelta tiedot ja taidot eteenpäin	84
5.3 Korkea osaaminen ja sivistys tulevaisuuden perustana	86
5.4 Kulttuuri, liikunta ja nuoret	90

Hallitusohjelmalinjauksia – opiskelijamäärien lisääminen

- Korkeakoulutettujen nuorten aikuisten määrä pyritään nostamaan mahdollisimman lähelle 50 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Hallitus sitoutuu **lisäämään korkeakoulujen aloituspaikkoja**.
- Koulutustason nostamiseksi korkeakoulutusta on suunnattava aiempaa voimakkaammin ensimmäistä tutkintoa suorittaville. Hallitus käynnistää toimenpidekokonaisuuden **korkeakoulutuksen tarpeettoman kasautumisen ehkäisemiseksi**.
- Arvioidaan **aloituspaikkojen kohdentamista ensimmäistä tutkintoaan suorittaville** niin, ettei se tarpeettomasti hidasta koulutukseen hakeutumista tai heikennä alanvaihdon mahdollisuutta. Toimenpiteet valmistellaan mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään vuoden 2024 kehysriiheen mennessä.
- Vähennetään AMK -rahoitusta, koska harjoittelukorvaus on siirtynyt v. 2023 alkaen maksettavaksi sosiaali- ja terveysministeriön pääluokasta (vähennys 2024-: 12 M€).

Hallitusohjelmalinjauksia – koulutustarjonnan suuntaaminen

- Uusia aloituspaikkoja suunnataan erityisesti kasvukeskuksiin ja sinne, missä aloituspaikkojen määrä suhteessa nuoriin on alhainen, sekä aloille ja alueille, joilla ennakoidaan merkittävää työvoimapulaa. Huoltovarmuuden turvaamiseksi varmistetaan, että **kriittisten alojen** osaamistarpeisiin vastataan riittävästi. Joka vuosi on koulutettava vähintään **1 400 uutta varhaiskasvatuksen opettajaa**.
- Hallitus ottaa huomioon ruotsinkielisen koulutuksen erityispiirteet ja kehittämistarpeet.
- Hallitus vahvistaa koulutuksen **läpäisyä**. Korkeakoulujen rahoitusmallia arvioidaan niiltä osin kuin muutoksilla voidaan parantaa korkeakoulujen kannustimia varmistaa, että opiskelijat valmistuvat tavoiteajassa.

Hallitusohjelmalinjauksia – jatkuva oppiminen

- Korkeakoulujen rahoitusjärjestelmän on tuettava myös tutkintoja **pienempien osaamiskokonaisuuksien** suorittamista.
- Vahvistetaan avoimen korkeakouluopetuksen roolia **väylänä** osaamisen kehittämisessä.
- Parannetaan mahdollisuuksia erikoistumiskoulutukseen ja osaamisen kehittämiseen. Annetaan täydennyskoulutusasetus ja tuetaan täydennyskoulutuksen toteutumista (sote – sektori)
- Lisätään koulutuksen järjestäjän mahdollisuuksia periä nykyistä korkeampia maksuja, jotka vastaavat paremmin koulutuksen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia. (Avoin korkeakoulutus)
- Nostetaan yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen avoimen koulutustarjonnan säädelyjä **enimmäismaksuja** ja vähennetään vastaavasti korkeakoulujen valtionrahoitusta (vähennys yhteensä 2024: 2 M€, 2025: 5 M€, 2026: 7 M€, 2027: 10 M€, 2028: 15 M€)
- **Aikuiskoulutustuki lakkautetaan** (vähennys yhteensä 2024: 45 M€, 2025: 120 M€, 2026-: 175 M€)

Hallitusohjelmalinjauksia – korkeakoulujen yhteistyö ja profiloituminen

- Hallitus jatkaa korkeakoulujen profiloitumisen tukemista, jotta voimavarat käytettäisiin mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti.
- Korkeakouluja kannustetaan löytämään tutkimusalat, joilla ne voivat tavoitella maailman kärkeä omilla vahvuusalueillaan. Korkeakouluja kannustetaan kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön. Korkeakoulujen autonomiaa tuetaan, mutta koordinointia tarvitaan.
- Koulutuskentän yhteistyön mahdollisuuksia hyödynnetään tehokkaammin ottaen huomioon alueelliset ja kielelliset näkökohdat.
- Koulutusjärjestelmän kehittämisessä otetaan nykyistä paremmin huomioon tekoälyn ja digitalisaation mahdollisuudet (Digivisio, JOD, Virta).

Hallitusohjelmalinjauksia – kv. opiskelijoiden määrän lisääminen ja integroitumisen edistäminen

- Hallitus etenee **kohti** EU- ja ETA-maiden ulkopuolisten opiskelijoiden **lukukausimaksujen täyskatteellisuutta**. Jotta kansainvälisten korkeakouluopiskelijoiden määrä edelleen kasvaisi, lisätään kannusteita jäädä Suomeen töihin valmistumisen jälkeen.
- EU/ETA-maiden ulkopuolisten opiskelijoiden lukukausimaksuja (nettomaksut) nostetaan ja vähennetään vastaavasti korkeakoulujen valtionrahoitusta (vähennys yhteensä 2024: 5 M€, 2025:10 M€, 2026: 15 M€, 2027-: 20 M€)
- Jotta kansainvälisten korkeakouluopiskelijoiden määrä edelleen kasvaisi, lisätään kannusteita jäädä Suomeen töihin valmistumisen jälkeen.
- Työvoiman kielitaidon turvaamiseksi molempien kotimaisten kielten koulutuksen ja kielitutkintojen tarjontaa ja laatua parannetaan.

Hallitusohjelmalinjauksia – TKI (Kasvun kaava)

- Hallitus sitoutuu toimeenpanemaan parlamentaarisen TKI-työryhmän ehdotukset Suomen T&K-toiminnan rahoituksen nostamisesta neljään prosenttiin bkt:sta vuoteen 2030 mennessä.
- T&K-rahoituksen lisäykset kohdistetaan yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa tehtävään perus- ja soveltavaan tutkimukseen, tutkimuslaitoksille, yliopistosairaaloille sekä kilpailtuun rahoitukseen Suomen Akatemian ja Business Finlandin kautta.
- T&K-rahoituksen kansantaloudellista vaikuttavuutta nostetaan painottamalla tutkimus-yritys -yhteistyöhön kohdentuvaa rahoitusta sekä rahoittamalla yhteiskäyttöisiä TKI-infrastruktuureja. Lisäksi hyödynnetään sekä olemassa olevia tehokkaita rahoitusvälineitä, kuten veturirahoitusta ja lippulaivahankkeita, että TKI-rahoittajaorganisaatioiden uusia yhteisiä ohjelmia. Globaalisti kilpailukykyisten ekosysteemien vahvistamiseksi käydään tiivistä vuoropuhelua julkisen ja yksityisen sektorin TKI-panostusten strategisesta kohdentamisesta alueellisten ekosysteemisopimusten muodossa. Kehitetään edelleen T&K-verokannustinta sekä kasvuyrityksille ja pk-yrityksille sopivia rahoitusmahdollisuuksia.
- Jotta tutkimus- ja innovaatorahoituksen neljän prosentin tavoitetaso vuoteen 2030 voidaan saavuttaa, on välttämätöntä varmistaa osajien saatavuus ja riittävät koulutusmäärät sekä Suomen houkuttelevuus ulkomaisten osajien näkökulmasta
- Varataan riittävä EU:n T&K-rahoituksen kansallinen vastinrahoitus ja asetetaan tavoitteeksi Suomeen ohjautuvan EU:n T&K-rahoituksen kaksinkertaistaminen.

Työryhmä asetettu EU- ja ETA-maiden ulkopuolisten opiskelijoiden lukuvuosimaksujen korottamiseksi

- Tehtävänä on valmistella EU- ja ETA-maiden ulkopuolisten korkeakouluopiskelijoiden **lukuvuosimaksujen korottamista**.
- Työryhmältä odotetaan myös ehdotuksia lainsäädännöksi, jolla estetään **lukuvuosimaksujen kiertämistä** ja palautetaan käyttöön korkeakoulujen **hakemusten käsittelymaksut**.
- Työryhmän toimikausi on 1.9.2023 – 30.6.2024.
- Osana hallitusohjelman toimeenpanoa tullaan arvioimaan myös tarve ja tapa luoda **valtakunnallinen apurahajärjestelmä** sekä arvioidaan millä tavoin lisätään **kannusteita jäädä Suomeen** töihin valmistumisen jälkeen.

Korkeakoulujen osaamiskokonaisuuksien määrittelytyöryhmä (OK-työryhmä)

- tehtävänä on luoda korkeakoulujen osaamiskokonaisuuksista nykyistä yhtenäisempi, tunnistettava ja tunnettu sekä luotettava tapa hankkia ja osoittaa osaamista.
- Määrittelytyö luo perustan sille, millä ehdoilla osaamiskokonaisuudet voidaan ottaa digitaalisille palvelualueille/-alustalle ja miten ne siellä näkyvät.
- Työn lähtökohtana ovat EU:n neuvoston suosituksessa (2022/C 243/02) esitetty määritelmä ja vakiotiedot sekä eurooppalaiselle korkeakoulutusalueelle MICROBOL-hankkeessa laadittu viitekehys
- Kevät 2023 määrittelyä ja syksyllä 2023 tavoitteena edetä viitekehysluonnoksen testaamiseen / kokeiluihin.

Korkeakoulujen osaamiskokonaisuuksien määrittelytyöryhmä (OK-työryhmä)

Tavoitteena on, että viitekehyksessä on pienille osaamiskokonaisuuksille

- laadittu kansallinen määritelmä (vrt. OKSA-sanastoluonnos),
- määritelty yhtenäiset periaatteet,
- määritelty vakiotiedot pienille osaamiskokonaisuuksille (lähtökohtana EU-standardi) ja
- linjattu vähimmäiskriteerit julkisesti ylläpidetyn alustalle pääsemiseksi.

Määrittelytyö koskee pienten osaamiskokonaisuuksien tarjonnan esittämisen tietosisältöjä sekä suorituksesta annettavan todisteen sisältöä.

Seuraavan sopimuskauden valmistelu

- OKM:n korkeakouluohjauksen ja korkeakoulujen valtionrahoituksen kohdentamisessa käytettyjen rahoitusmallien uudistamisen työryhmä (KK OHRA työryhmä).
- Tehtävänä
 - Valmistella **15.12.2023 mennessä ehdotukset** opetus- ja kulttuuriministeriön korkeakouluohjauksen ja korkeakoulujen valtionrahoituksen kohdentamisessa käytettyjen **rahoitusmallien uudistamiseksi** vuodesta 2025 alkaen ja niiden pohjalta ehdotukset tarvittavista säädösmuutoksista.
 - **Tukea opetus- ja kulttuuriministeriötä ohjauskäytänteiden uudistamisessa** ja sopimuskauden 2025-2028 valmistelussa, erityisesti yhteiskunnan osaamistarpeiden sekä toimialojen ja alueiden kehittämistarpeiden tunnistamisessa.
 - **Työryhmän toimikausi on 10.3.2023-30.4.2024.**
- Korkeakoulujen ohjauskirje syys/lokakuu 2023

Kiitos!